De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Internationaal Beleid
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie
66624599

Uw brief
01 oktober 2026

Uw referentie
21 501-34

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Datum 9 oktober 2026

Betreft Antwoord op schriftelijke vragen informele Onderwijsraad 15-16 oktober 2026 - Dublin/Ierland

Hierbij sturen wij u de antwoorden op de vragen van de leden van D66, VVD, PRO, BBB over Informele Onderwijsraad op 15-16 oktober 2026 in Dublin/Ierland.

De vragen werden ingezonden op 1 oktober 2026 met kenmerk 21 501-34.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Rianne Letschert

De staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie,

Judith Zs.C.M. Tielen

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie zijn verheugd te lezen dat er een aantal belangrijke agendapunten op de agenda staan waarop Europese samenwerking vereist en wenselijk is. Allereerst willen deze leden benadrukken dat zij het belang zien van Europese samenwerking op het gebied van herkenning van vaardigheden (skills), in het bijzonder voor mensen met een mbo-diploma die in Europa aan de slag willen. Deze leden maken zich verder zorgen over de verdere daling van de onderwijsresultaten.

De leden van de D66-fractie merken op dat in het kader van de Union of Skills de Europese Commissie onlangs het Skills Portability Initiative heeft gepubliceerd, gericht op een betere overdraagbaarheid van vaardigheden en kwalificaties tussen lidstaten. Dit kan van groot belang zijn voor mbo'ers die over de grens willen werken of leren, en in het bijzonder voor inwoners en werkgevers in grensregio's. Juist aan de grens met Duitsland bestaan nog knelpunten bij de erkenning en overdraagbaarheid van kwalificaties. Kan de minister aangeven welke ambitieuze inzet zij voorstaat ten aanzien van dit nieuwe skills portability-initiatief? Is de minister bereid zich er binnen de Raad actief voor in te zetten om Duitsland en andere lidstaten mee te krijgen in een ambitieuze aanpak, zodat vaardigheden en kwalificaties van mbo'ers daadwerkelijk beter over de grens heen kunnen worden erkend en benut?

De leden van de D66-fractie zijn verheugd te lezen dat de Schuman en Blue Booktraineeships van het Europees Parlement en de Europese Commissie nu ook openstaan voor afgestudeerde mbo-studenten, een belangrijke stap om ook studenten uit het beroepsonderwijs toegang te geven tot internationale werk- en leerervaringen binnen de Europese instellingen. Dit sluit bovendien goed aan bij de Nederlandse ontwikkeling van mbo-traineeships binnen de Rijksoverheid. Kan de minister aangeven of zij voornemens is om zich zowel binnen de Raad als in Nederland actief in te zetten voor het bekendmaken en promoten van deze nieuwe mogelijkheden onder mbo-studenten, zodat deze doelgroep hier daadwerkelijk gebruik van kan maken? Op welke manieren worden organisaties als MBO Raad en het JOBmbo hierbij betrokken?

De leden van de D66-fractie hechten aan de gelijkwaardigheid van mbo-studenten en zien dat dit in Nederland maar ook in Europa nog aandacht vereist. Kan de minister aangeven wat de huidige status van de Herning-verklaring is en op welke wijze Nederland inmiddels uitvoering geeft aan de daarin afgesproken acties voor 2026–2030? Welke concrete maatregelen of beleidsvoornemens van het kabinet vloeien hieruit voort, en op welke punten zet Nederland zich binnen de informele Raad en het Europese VET[1]-beleid actief in om verdere uitvoering van de verklaring te bevorderen, en daarbij in het bijzonder het voornemen om ervoor te zorgen dat mbo en academisch onderwijs gelijkwaardig worden gewaardeerd in nationaal en Europees beleid en instrumenten?

De leden van de D66-fractie zijn trots te zien dat het kabinet-Jetten weer investeert in onderwijs en wetenschap en in die context positief over de beweging van de EU en Canada als het gaat om samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie. Hoe kijkt de minister aan tegen Canadese deelname aan Erasmus+ en Horizon Europe? En hoe beoordeelt de minister het voorstel van de Europese Commissie om Hongarije weer te laten deelnemen aan Erasmus+ en Horizon Europe? Welke mogelijkheden ziet de minister voor samenwerking op internationaal niveau binnen Europa in de context van Erasmus+ en Horizon? En

[1] VET: Vocational Education and Training

welke mogelijkheden kan de minister aangrijpen voor samenwerking op de Talentstrategie naar aanleiding van de Canadese associatie?

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen over de verdere daling van de onderwijsresultaten. Uit PISA[2] 2025 blijkt dat de leesprestaties zowel in Nederland als gemiddeld binnen de OESO[3] verder zijn gedaald. Tegelijkertijd zijn er Europese landen die erin slagen betere resultaten te behalen of een negatieve ontwikkeling te keren. Deze leden vinden dat Nederland deze Raad daarom vooral moet benutten om heel concreet te leren van landen die aantoonbaar betere resultaten boeken. Welke concrete lessen wil de minister tijdens deze Raad ophalen uit landen, zoals Ierland, die relatief goed presteren op leesvaardigheid en andere basisvaardigheden? Welke onderdelen van het Ierse beleid acht zij op voorhand interessant voor Nederland?

De leden van de D66-fractie lezen ook dat de Europese Commissie ondertussen werkt aan een nieuw onderwijspakket, dat naar verwachting voorstellen zal bevatten over basisvaardigheden, leraren en digitale onderwijsinfrastructuur. Welke inzet kiest Nederland bij de totstandkoming van dit pakket? Welke Europese ondersteuning zou volgens de minister daadwerkelijk behulpzaam zijn voor scholen en leraren? En van welke maatregelen vindt zij juist dat deze bij uitstek nationaal moeten worden bepaald?

De leden van de D66 fractie merken op dat goed onderwijs staat of valt met goede leraren. Deze leden zien daarom een duidelijke samenhang tussen de discussie over basisvaardigheden en het Europese lerarentekort. Ook in andere lidstaten blijken tekorten structureel en spelen naast salaris onder meer werkdruk, schoolleiderschap, waardering en mogelijkheden voor professionele ontwikkeling een belangrijke rol. Welke lessen ziet de minister in andere Europese landen als het gaat om het behouden van leraren, professionele ontwikkeling en betere loopbaanmogelijkheden binnen het onderwijs? Is zij bereid specifiek te kijken naar landen waar leraren zich inhoudelijk kunnen specialiseren en doorgroeien, zonder daarvoor de klas te hoeven verlaten?

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele OJCS-Raad. Deze leden onderschrijven het belang van goede basisvaardigheden en een goede aansluiting tussen onderwijs en de veranderende arbeidsmarkt. Over de Nederlandse inzet hebben deze leden enkele vragen.

Basisvaardigheden en PISA 2025

De leden van de VVD-fractie constateren dat de PISA 2025 laat zien dat de prestaties op basisvaardigheden in Nederland en andere OESO-landen onder druk staan. Deze leden vragen welke concrete lessen Nederland kan trekken uit landen die hun prestaties op basisvaardigheden weten te verbeteren of landen die consequent hoog scoren op PISA. Welke concrete maatregelen kan Nederland daarvan overnemen of zijn relevant om te onderzoeken?
De minister geeft aan dat Europese samenwerking en kennisuitwisseling de nationale aanpak kunnen versterken, maar dat Europees beleid niet moet leiden tot extra werkdruk of tegenstrijdigheden met het Nederlandse curriculum.
Deze leden vragen hoe de minister hier tijdens de informele Onderwijsraad concreet invulling aan wil geven. Hoe wordt voorkomen dat Europese initiatieven leiden tot extra werk voor scholen, terwijl in Nederland al wordt gewerkt aan een aanpak om basisvaardigheden te versterken?

[2] PISA: Programme for International Student Assessment

[3] OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

Skills intelligence in een zich ontwikkelend vaardighedenlandschap
De leden van de VVD-fractie zien het belang van goede informatie over de ontwikkeling van vaardigheden en de aansluiting daarvan op de arbeidsmarkt. Nederland beschikt met onder andere het ROA[4], CompetentNL en de samenwerking tussen onderwijs en werkgevers al over instrumenten om ontwikkeling op de arbeidsmarkt en benodigde vaardigheden in beeld te brengen.

De leden van de VVD-fractie vragen de minister welke meerwaarde zij verwacht van de Europese ESIO[5] ten opzichte van bestaande Nederlandse instrumenten. Hoe wordt voorkomen dat op Europees en nationaal niveau verschillende, naast elkaar bestaande systemen en definities ontstaan? Deze leden zouden het onwenselijk vinden als dit elkaar gaat doorkruisen.
De leden van de VVD-fractie vragen daarnaast hoe de minister ervoor zorgt dat inzichten uit skills intelligence daadwerkelijk worden vertaald naar onderwijsaanbod. Hoe worden mbo-instellingen, hogescholen en universiteiten hierbij betrokken en welke ruimte houden instellingen om zelf keuzes te maken over hun onderwijsaanbod?

Leven Lang Ontwikkelen
De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat mensen gedurende hun loopbaan hun vaardigheden kunnen blijven ontwikkelen en dat het onderwijs kan inspelen op veranderende behoeften op de arbeidsmarkt. Deze leden vragen daarom hoe de minister de inzichten uit de Europese skills intelligence wil benutten voor het versterken van een Leven Lang Ontwikkelen. Kan betere informatie over toekomstige vaardigheden helpen om gerichter in te zetten op bij, om- en nascholing en om onderwijsaanbod tijdig aan te passen?

Inbreng van de leden van de PRO-fractie
De leden van de PRO-fractie lezen dat de PISA-scores op de agenda staan van de informele Raad. Welke kansen ziet de minister voor samenwerking tussen lidstaten in het vinden van manieren om basisvaardigheden te versterken? De OESO stelt dat sociale media en AI een rol spelen in het teruglopen van basisvaardigheden. Die fenomenen treden echter op in alle landen terwijl Nederland bijzonder slecht scoort. Is de ministerbereid om in gesprek te gaan over specifieke verschillen tussen Nederland en andere landen?

De leden van de PRO-fractie maken zich zorgen over de ontwikkeling van AI binnen het onderwijs, een uitdaging die in alle lidstaten speelt. Is de minister bereid om bij de informele Raad te verkennen hoe lidstaten kunnen samenwerken om de afhankelijkheid in de klas van (veelal Amerikaanse) big tech af te bouwen? In hoeverre is de minister van mening dat er eigen generatieve AI ontwikkeld moet worden voor zowel het hoger, voortgezet en funderend onderwijs? Klopt het dat de ontwikkelingen in het hoger onderwijs verder zijn dan in het funderend onderwijs, en wat vinden de bewindspersonen daarvan? In hoeverre gaan zij ophalen hoe deze ontwikkelingen er in andere lidstaten voor staan en of er mogelijkheden tot samenwerking bestaan?

[4] ROA: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

[5] ESIO : European Skills Intelligence Observatory

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele Onderwijsraad van 15 en 16 oktober 2026 in Dublin en hebben op dit moment geen verdere vragen.

Inbreng van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Onderwijsraad van 15 en 16 oktober 2026. Deze leden onderschrijven het belang van goede basisvaardigheden en constateren dat uit de PISA 2025-resultaten blijkt dat de prestaties van leerlingen op het gebied van lezen, rekenen en natuurwetenschappen onder druk blijven staan.

De leden van de BBB-fractie vragen de minister welke concrete lessen Nederland wil trekken uit de landen die de neergaande trend in basisvaardigheden wel hebben weten te keren, zoals Ierland en het Verenigd Koninkrijk. Kan de minister aangeven welke maatregelen in deze landen aantoonbaar succesvol zijn gebleken en welke daarvan mogelijk toepasbaar zijn binnen het Nederlandse onderwijs?

De leden van de BBB-fractie lezen ook dat de Europese Commissie later dit jaar met een onderwijspakket zal komen waarin eveneens maatregelen rond basisvaardigheden worden aangekondigd. Deze leden vinden dat onderwijs primair een nationale bevoegdheid moet blijven. Kan de minister toezeggen zich er tijdens de Raad voor in te zetten dat eventuele Europese initiatieven ondersteunend zijn aan nationaal beleid en niet leiden tot extra administratieve lasten of nieuwe verplichtingen voor scholen?

De leden van de BBB-fractie lezen daarnaast dat tijdens de Raad gesproken zal worden over zogenoemde ‘skills intelligence’ en het beter in kaart brengen van toekomstige vaardigheden op de arbeidsmarkt. Deze leden onderschrijven het belang van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, maar vragen hoe wordt voorkomen dat er een te eenzijdige focus ontstaat op theoretische of hoogopgeleide beroepen. Op welke wijze brengt Nederland tijdens de Raad het belang van vakmanschap, technische beroepen, agrarische opleidingen en het middelbaar beroepsonderwijs onder de aandacht?

Verder vragen de leden van de BBB-fractie hoe binnen Europese samenwerking rekening wordt gehouden met regionale verschillen op de arbeidsmarkt. Tekorten in krimpregio's en landelijke gebieden verschillen immers vaak sterk van die in stedelijke regio's. Is de minister bereid tijdens de Raad aandacht te vragen voor deze regionale component?

Ten slotte lezen de leden van de BBB-fractie dat Nederland ervaringen wil delen met betrekking tot sociale media en het gebruik van mobiele telefoons op school. Kan de minister aangeven welke eerste resultaten zichtbaar zijn van het aangescherpte beleid op dit terrein en in hoeverre deze ervaringen worden gedeeld met andere lidstaten?

Inbreng van de leden van de Groep Markuszower

De leden van de Groep Markuszower hebben kennisgenomen van de brieven van de minister. Deze leden wachten de beantwoording met belangstelling af.

II Reactie van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Inbreng van de leden van de D66-fractie

Skills

De leden van de D66-fractie merken op dat in het kader van de Union of Skills de Europese Commissie onlangs het Skills Portability Initiative heeft gepubliceerd, gericht op een betere overdraagbaarheid van vaardigheden en kwalificaties tussen lidstaten. Dit kan van groot belang zijn voor mbo'ers die over de grens willen werken of leren, en in het bijzonder voor inwoners en werkgevers in grensregio's. Juist aan de grens met Duitsland bestaan nog knelpunten bij de erkenning en overdraagbaarheid van kwalificaties. Kan de minister aangeven welke ambitieuze inzet zij voorstaat ten aanzien van dit nieuwe skills portability-initiatief? Is de minister bereid zich er binnen de Raad actief voor in te zetten om Duitsland en andere lidstaten mee te krijgen in een ambitieuze aanpak, zodat vaardigheden en kwalificaties van mbo'ers daadwerkelijk beter over de grens heen kunnen worden erkend en benut?

Een van de onderdelen van het Skills Portability Initiative ziet inderdaad toe op het vergroten en versnellen van de overdraagbaarheid van kwalificaties. Dit moet gebeuren via zogenaamde '*Digital Qualification Attestations'* (DQA's). Wij onderschrijven deze doelstelling van de Europese Commissie en zien dat het wegnemen van knelpunten op dit gebied zowel voor werkzoekenden als werkgevers veel meerwaarde kent. Op dit moment werken verschillende ministeries aan BNC-fiches, die de Nederlandse inzet en ambitie ten aanzien van dit voorstel uiteenzetten. Deze fiches zullen spoedig met de Kamer gedeeld worden. Omdat het voorstel erg recent is gepubliceerd bestaat er nog geen duidelijk beeld van het krachtenveld binnen de Raad, maar wij zullen ons inzetten om waar mogelijk Europese samenwerking op dit gebied te bevorderen.

MBO

De leden van de D66-fractie zijn verheugd te lezen dat de Schuman en Blue Booktraineeships van het Europees Parlement en de Europese Commissie nu ook openstaan voor afgestudeerde mbo-studenten, een belangrijke stap om ook studenten uit het beroepsonderwijs toegang te geven tot internationale werk- en leerervaringen binnen de Europese instellingen. Dit sluit bovendien goed aan bij de Nederlandse ontwikkeling van mbo-traineeships binnen de Rijksoverheid. Kan de minister aangeven of zij voornemens is om zich zowel binnen de Raad als in Nederland actief in te zetten voor het bekendmaken en promoten van deze nieuwe mogelijkheden onder mbo-studenten, zodat deze doelgroep hier daadwerkelijk gebruik van kan maken? Op welke manieren worden organisaties als MBO Raad en het JOBmbo hierbij betrokken?

Nederland zet zich al geruime tijd in voor gelijkwaardigheid van het mbo, ook in de Europese context. Zo pleit het kabinet in de Raad voor gelijkwaardig taalgebruik, het duidelijk meenemen van het mbo in het Erasmus+-programma en een duidelijke positie voor het mbo in de governance-structuur van de

Europese Onderwijsruimte. Wij steunen dan ook het openstellen van Europese traineeships voor afgestudeerde mbo-studenten. Wij zullen dit onder de aandacht brengen bij JOBmbo en de MBO Raad.

De leden van de D66-fractie hechten aan de gelijkwaardigheid van mbo-studenten en zien dat dit in Nederland maar ook in Europa nog aandacht vereist. Kan de minister aangeven wat de huidige status van de Herning-verklaring is en op welke wijze Nederland inmiddels uitvoering geeft aan de daarin afgesproken acties voor 2026–2030? Welke concrete maatregelen of beleidsvoornemens van het kabinet vloeien hieruit voort, en op welke punten zet Nederland zich binnen de informele Raad en het Europese VET[6]-beleid actief in om verdere uitvoering van de verklaring te bevorderen, en daarbij in het bijzonder het voornemen om ervoor te zorgen dat mbo en academisch onderwijs gelijkwaardig worden gewaardeerd in nationaal en Europees beleid en instrumenten?

De Herning-verklaring is in september 2025 aangenomen tijdens de informele Onderwijsraad in Billund/Herning, Denemarken,[7] en vormt het nieuwe kader voor versterkte Europese samenwerking op het gebied van beroepsonderwijs. Deze verklaring is deel van het Kopenhagenproces en de opvolger van de Osnabrück-verklaring die tijdens het Duitse Raadsvoorzitterschap in november 2020 werd aangenomen.

Op Europees niveau heeft de Europese Commissie in maart 2025 in de Vaardigheidsunie ook een mbo-strategie aangekondigd, deze is gepland voor het najaar 2026. Het doel van deze strategie is het verhogen van de aantrekkelijkheid, excellentie en inclusie binnen het mbo. Dit zal vermoedelijk ook aansluiten bij de Raadsaanbeveling over menselijk kapitaal[8] onder het Europees Semester waarin lidstaten worden aangemoedigd om het mbo te versterken.

Nederland zet zich in Europees verband in om verdere uitwerking van de Herning-verklaring te bevorderen. Hierbij speelt de gelijkwaardigheid van het mbo, hbo en wo een centrale rol. Het kabinet werkt eraan om zowel in nationaal als Europees beleid en bij het ontwikkelen van instrumenten te waarborgen dat alle onderwijsvormen gelijkwaardig worden gewaardeerd. Dit past binnen de bredere inzet op het stimuleren van mobiliteit, de onderwijssamenwerking over grenzen heen, en het bevorderen van kwaliteitsborging zoals neergelegd in de Herning-verklaring.

<u>Erasmus+ en Horizon, Canada, Hongarije</u>

De leden van de D66-fractie zijn trots te zien dat het kabinet-Jetten weer investeert in onderwijs en wetenschap en in die context positief over de beweging van de EU en Canada als het gaat om samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie. Hoe kijkt de minister aan tegen Canadese deelname aan Erasmus+ en Horizon Europe? En hoe beoordeelt de minister het voorstel van de Europese Commissie om Hongarije weer te laten deelnemen aan Erasmus+ en Horizon Europe? Welke mogelijkheden ziet de minister voor samenwerking op

[6] VET: Vocational Education and Training

[7] Raad voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport | Tweede Kamer der Staten-Generaal

[8] https://open.overheid.nl/documenten/70b5eebc-3a9a-42a0-b3ad-51e5cf85db6a/file

internationaal niveau binnen Europa in de context van Erasmus+ en Horizon? En welke mogelijkheden kan de minister aangrijpen voor samenwerking op de Talentstrategie naar aanleiding van de Canadese associatie?

Het kabinet verwelkomt nauwe samenwerking tussen Nederlandse en Canadese instellingen op het gebied van onderzoek en innovatie en onderwijs. Canada is reeds sinds 2024 geassocieerd aan de tweede pijler van Horizon Europe (2021-2027), het huidige Europese kaderprogramma voor onderzoek en innovatie. Associatie is de meest nauwe vorm van samenwerking met derde landen binnen Horizon Europe. Canada is een belangrijke samenwerkingspartner voor Nederland op het gebied van onderzoek en innovatie (O&I), zoals het Memorandum of Understanding getekend tussen Canada en Nederland in 2024 benadrukt. Hierin wordt ook de wenselijkheid van samenwerking in Horizon Europe expliciet benoemd. Ook binnen Erasmus+ wordt al samengewerkt met Canada en het kabinet verwelkomt de inzet op nauwere samenwerking. Het kabinet verwelkomt deze samenwerking binnen deze programma's omdat het kansen voor studenten, onderzoekers en onderwijsinstellingen aan beide kanten van de Atlantische Oceaan creëert om te studeren, te werken en gezamenlijk excellent onderzoek te doen.

Internationale samenwerking met partners zoals Canada biedt de mogelijkheid tot een gelijkwaardige uitwisseling van kennis en talent, gezamenlijke onderzoeksprogramma's en mobiliteit. Daarmee versterkt dit uiteindelijk de internationale positionering van Nederlandse onderwijs- en onderzoeksinstellingen binnen globale kennisnetwerken, en draagt daarmee bij aan de toekomstige welvaart en vestigingsklimaat van Nederland.

Wat Hongarije betreft, heeft de Europese Commissie op 23 september 2026 voorgesteld om de toegang tot Erasmus+ en Horizon Europe weer volledig te herstellen. Dit volgt op stappen die Hongarije heeft genomen om de rechtsstaat en bescherming van EU-financiële belangen te versterken. Wij verwelkomen dat Hongarije de nodige stappen heeft genomen, waardoor deelname aan programma's zoals Erasmus+ en Horizon Europe weer mogelijk wordt. Hierdoor kunnen studenten, onderzoekers en onderwijsinstellingen opnieuw profiteren van deze programma's en kan de O&I basis verder worden versterkt, wat bijdraagt aan het concurrentievermogen van de EU.

<u>Basisvaardigheden en PISA-2025</u>

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen over de verdere daling van de onderwijsresultaten. Uit PISA[9] 2025 blijkt dat de leesprestaties zowel in Nederland als gemiddeld binnen de OESO[10] verder zijn gedaald. Tegelijkertijd zijn er
Europese landen die erin slagen betere resultaten te behalen of een negatieve ontwikkeling te keren. Deze leden vinden dat Nederland deze Raad daarom vooral moet benutten om heel concreet te leren van landen die aantoonbaar betere resultaten boeken. Welke concrete lessen wil de minister tijdens deze Raad

[9] PISA: Programme for International Student Assessment

[10] OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

ophalen uit landen, zoals Ierland, die relatief goed presteren op leesvaardigheid en andere basisvaardigheden? Welke onderdelen van het Ierse beleid acht zij op voorhand interessant voor Nederland?

Het kabinet deelt de mening van de leden van de D66-fractie dat deze informele Raad bij uitstek een goede aangelegenheid is om contact te leggen met landen die consistent goede resultaten behalen op PISA of een dalende trend hebben weten te keren en te leren van hun goede voorbeelden.

Ierland is een van deze landen. In PISA-2025 is Ierland het hoogst scorende EU-14 land. De Ierse basisvaardighedenstrategie bestaat al ruim twintig jaar en is stevig gemonitord voor tussentijdse nieuwe doelen en normen. Er valt voor Nederland veel te leren van al deze ervaringen.

Daarbij zijn wij in het bijzonder geïnteresseerd in de betrokkenheid van ouders en leraren bij het leesoffensief. Taal is een gedeelde verantwoordelijkheid, ook voor leraren die geen taal onderwijzen. Zo krijgen Ierse leerlingen ook taal- en rekenonderwijs tijdens de geschiedenis- of aardrijkskundeles. In Ierland wordt ook aandacht besteed aan het verbeteren van de leesmotivatie door meer samen te lezen. Wij zorgen ervoor dat die goede voorbeelden actief gedeeld worden met andere scholen en dat scholen met en van elkaar kunnen leren. Wat we als overeenkomst zien in landen waar het goed gaat, is dat er een heldere focus is op wat belangrijk is, dat partijen het daar samen over eens zijn en dat inzichten over wat vervolgens effectief onderwijs is, vanuit de wetenschap en vanuit het klaslokaal, ook toegepast worden op school. Dat is ook het uitgangspunt voor de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden.

De leden van de D66-fractie lezen ook dat de Europese Commissie ondertussen werkt aan een nieuw onderwijspakket, dat naar verwachting voorstellen zal bevatten over basisvaardigheden, leraren en digitale onderwijsinfrastructuur. Welke inzet kiest Nederland bij de totstandkoming van dit pakket? Welke Europese ondersteuning zou volgens de minister daadwerkelijk behulpzaam zijn voor scholen en leraren? En van welke maatregelen vindt zij juist dat deze bij uitstek nationaal moeten worden bepaald?

Het kabinet vindt het positief dat de Europese Commissie ambities heeft m.b.t. de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs. Goed onderwijs is niet alleen voor Nederland maar voor heel Europa de grondslag voor vrijheid en welvaart in de toekomst. Hiervoor is het nodig dat landen van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen stimuleren. Tegelijkertijd moeten de nationale bevoegdheden van de lidstaten met betrekking tot de organisatie, inhoud en structuur van de eigen onderwijs- en opleidingsstelsels worden gerespecteerd. Onze inzet is dat de maatregelen uit dit pakket ondersteunend zijn aan onze nationale aanpak. Daarbij is het voor ons van belang dat er geen extra druk wordt gelegd op de scholen, die op dit moment al druk bezig zijn met het implementeren van het herziene curriculum en het verbeteren van de basisvaardigheden. De Europese Commissie kan onze nationale aanpak bijvoorbeeld ondersteunen door internationaal beleidsleren te stimuleren, te investeren in onderzoek voor kennisgedreven beleid en via het programma Erasmus+ te investeren in uitwisseling en samenwerking. Daarnaast wordt steun verwacht voor de EDU-EDIC, een consortium van lidstaten

dat zich onder leiding van Nederland zal inzetten voor de versterking van digitale infrastructuur en autonomie in het onderwijs. Het samenbrengen van Europese expertise en middelen biedt grote kansen voor het opschalen van nationale initiatieven op het gebied van digitale onderwijsinfrastructuur. De concrete voorstellen van de Europese Commissie zullen langs die uitgangspunten worden beoordeeld. Hierover ontvangt u meer informatie in aanloop naar de formele OJCS-Raad van 19 en 20 november 2026.

Lerarentekort

De leden van de D66 fractie merken op dat goed onderwijs staat of valt met goede leraren. Deze leden zien daarom een duidelijke samenhang tussen de discussie over basisvaardigheden en het Europese lerarentekort. Ook in andere lidstaten blijken tekorten structureel en spelen naast salaris onder meer werkdruk, schoolleiderschap, waardering en mogelijkheden voor professionele ontwikkeling een belangrijke rol. Welke lessen ziet de minister in andere Europese landen als het gaat om het behouden van leraren, professionele ontwikkeling en betere loopbaanmogelijkheden binnen het onderwijs? Is zij bereid specifiek te kijken naar landen waar leraren zich inhoudelijk kunnen specialiseren en doorgroeien, zonder daarvoor de klas te hoeven verlaten?

Alle Europese landen kennen vergelijkbare uitdagingen als het gaat om het behouden van leraren en het bieden van passende professionele ontwikkelings- en loopbaanmogelijkheden binnen het onderwijs, zo hebben wij in EU-verband tijdens de vorige informele Onderwijsraad over uitdagingen m.b.t. het lerarentekort gesproken.[11] Goede voorbeelden uit andere landen om de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep te vergroten hebben daarom de aandacht en worden waar mogelijk in de Nederlandse context toegepast.

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

Basisvaardigheden en PISA 2025

De leden van de VVD-fractie constateren dat de PISA 2025 laat zien dat de prestaties op basisvaardigheden in Nederland en andere OESO-landen onder druk staan. Deze leden vragen welke concrete lessen Nederland kan trekken uit landen die hun prestaties op basisvaardigheden weten te verbeteren of landen die consequent hoog scoren op PISA. Welke concrete maatregelen kan Nederland daarvan overnemen of zijn relevant om te onderzoeken?

[11] Kamerbrief met verslag informele Onderwijsraad 29 en 30 januari 2026 | Rijksoverheid.nl

Het kabinet kijkt met belangstelling naar landen die consequent hoog scoren op PISA om lessen te trekken uit hun aanpak. Naast het eerdergenoemde voorbeeld van Ierland zijn er ook goede voorbeelden uit Engeland. Daar is onder meer sterk ingezet op het beter gebruik maken van kennis uit onderzoek en de onderwijspraktijk om het onderwijs te versterken. Ook het werk van de *Education Endowment Foundation* vormt een inspiratiebron voor Ontwikkelkracht. Daarnaast heeft Engeland ingezet op een kennisrijk curriculum. Deze ontwikkeling sluit aan bij de Nederlandse curriculumherziening.

Het is wel belangrijk om te onderkennen dat maatregelen die in het ene land werken niet per definitie succesvol zijn in een ander land. Het onderwijsstelsel in Nederland vertoont veel verschillen met de stelsels in Ierland en Engeland. De succesvolle aanpakken in deze landen zijn daarom niet één op één over te nemen. Bovendien is er niet één verklaring voor de achteruitgang in basisvaardigheden en ook niet één simpele oplossing. Zo zien we dat een succesvol land als Engeland met een samenhangend pakket aan maatregelen de weg omhoog heeft gevonden. Daarentegen is Finland geconfronteerd met nieuwe uitdagingen terwijl het jarenlang als voorbeeld werd gezien. Dat maakt ook dat het precieze effect van de afzonderlijke maatregelen niet altijd duidelijk is.

De minister geeft aan dat Europese samenwerking en kennisuitwisseling de nationale aanpak kunnen versterken, maar dat Europees beleid niet moet leiden tot extra werkdruk of tegenstrijdigheden met het Nederlandse curriculum. Deze leden vragen hoe de minister hier tijdens de informele Onderwijsraad concreet invulling aan wil geven. Hoe wordt voorkomen dat Europese initiatieven leiden tot extra werk voor scholen, terwijl in Nederland al wordt gewerkt aan een aanpak om basisvaardigheden te versterken?

Onderwijs is een nationale competentie met lidstaateigen wettelijke kaders en uiteenlopende structuren en culturen. Dit betekent dat Nederland zelf en niet de EU verantwoordelijk is voor de organisatie, inhoud en structuur van het Nederlandse onderwijs- en opleidingsstelsel. De EU mag scholen dus op geen enkele manier verplichtingen opleggen ten aanzien van de inhoud en vorm van hun onderwijs. Wij zullen deze lijn ook zo handhaven richting de Europese Commissie tijdens de informele Raad. De EU kan wel ondersteunend optreden door uitwisseling van kennis te stimuleren en verdere krachten op digitalisering en AI mogelijk te maken. De EU kan investeren in beleidsleren en kennisuitwisseling. Ook op schoolniveau investeert de EU in uitwisseling via het programma Erasmus+. Scholen en leraren kunnen altijd zelf kiezen of zij hieraan willen deelnemen.

<u>Skills intelligence in een zich ontwikkelend vaardighedenlandschap</u>

De leden van de VVD-fractie vragen de minister welke meerwaarde zij verwacht van de Europese ESIO[12] ten opzichte van bestaande Nederlandse instrumenten. Hoe wordt voorkomen dat op Europees en nationaal niveau verschillende, naast elkaar bestaande systemen en definities ontstaan? Deze leden zouden het onwenselijk vinden als dit elkaar gaat doorkruisen.

[12] ESIO : European Skills Intelligence Observatory

De leden van de VVD-fractie vragen daarnaast hoe de minister ervoor zorgt dat inzichten uit skills intelligence daadwerkelijk worden vertaald naar onderwijsaanbod. Hoe worden mbo-instellingen, hogescholen en universiteiten hierbij betrokken en welke ruimte houden instellingen om zelf keuzes te maken over hun onderwijsaanbod?

Wij zien een meerwaarde in het European Skills Intelligence Observatory (ESIO), dat voor de gehele EU de vraag naar en het aanbod van vaardigheden in kaart brengt. Daarvoor maakt het observatorium gebruik van veel verschillende Europese databronnen. Het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt richt zich, deels vanuit dezelfde opdracht, primair op de Nederlandse arbeidsmarkt. Daarmee kan onderzoek van het ESIO aanvullend zijn op de Nederlandse observaties. Arbeidsmarkttekorten zijn er immers in de hele EU en door deze in kaart te brengen ontstaat beter inzicht waar vraag en aanbod binnen de EU bij elkaar kunnen komen.

Mbo-instellingen, hogescholen en universiteiten hebben de vrijheid om, binnen de wettelijk vastgestelde kaders, zelf hun onderwijsaanbod vast te stellen. Zij gebruiken hierbij de beschikbare informatie over beroepen, vaardigheden en arbeidsmarkt, om het aanbod zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij wat de (regionale) arbeidsmarkt vraagt.

<u>Leven Lang Ontwikkelen</u>

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat mensen gedurende hun loopbaan hun vaardigheden kunnen blijven ontwikkelen en dat het onderwijs kan inspelen op veranderende behoeften op de arbeidsmarkt. Deze leden vragen daarom hoe de minister de inzichten uit de Europese skills intelligence wil benutten voor het versterken van een Leven Lang Ontwikkelen. Kan betere informatie over toekomstige vaardigheden helpen om gerichter in te zetten op bij, om- en nascholing en om onderwijsaanbod tijdig aan te passen?

Informatie over de vaardigheden die de arbeidsmarkt nu en in de toekomst nodig heeft is belangrijk om een heldere scholingsvraag te kunnen formuleren. De scholingsvraag van bedrijven moet vooral regionaal worden opgehaald, zodat onderwijsaanbieders in de regio hun aanbod hierop kunnen vormgeven. Europese instrumenten kunnen hierbij helpen, maar bijvoorbeeld ook het Dashboard Skills van CBS, waarin de regionale vraag naar bepaalde vaardigheden wordt weergegeven. Momenteel werken wij uit hoe onderwijsinstellingen een rol kunnen spelen bij het ophalen van de scholingsvraag in de regio.

Basisvaardigheden

De leden van de PRO-fractie lezen dat de PISA-scores op de agenda staan van de informele Raad. Welke kansen ziet de minister voor samenwerking tussen lidstaten in het vinden van manieren om basisvaardigheden te versterken?

Nederland is niet het enige land met tegenvallende PISA-scores. Er ligt dus een gedeelde opgave om het onderwijs op de basisvaardigheden te verbeteren. Het kabinet ziet dan ook veel kansen om samen op te trekken met andere lidstaten om goede voorbeelden te delen en te leren van elkaar. Nederland stelt zich actief op in het opzoeken van een dergelijke uitwisseling, o.a. met bijvoorbeeld Ierland of het Verenigd Koninkrijk.

De OESO stelt dat sociale media en AI een rol spelen in het teruglopen van basisvaardigheden. Die fenomenen treden echter op in alle landen terwijl Nederland bijzonder slecht scoort. Is de minister bereid om in gesprek te gaan over specifieke verschillen tussen Nederland en andere landen?

Ja. Het kabinet gaat graag in gesprek met andere landen over analyses en succesfactoren, zowel in OESO-verband en EU-verband als bilateraal. Daarbij is het kabinet benieuwd naar de verschillen tussen landen die ervoor zorgen dat bepaalde maatregelen wel of juist niet werken. De context is belangrijk en er bestaan veel verschillen tussen Europese onderwijsstelsels. Het is daarom niet zo dat maatregelen uit één land per definitie ook succesvol zouden zijn in Nederland.

De leden van de PRO-fractie maken zich zorgen over de ontwikkeling van AI binnen het onderwijs, een uitdaging die in alle lidstaten speelt. Is de minister bereid om bij de informele Raad te verkennen hoe lidstaten kunnen samenwerken om de afhankelijkheid in de klas van (veelal Amerikaanse) big tech af te bouwen? In hoeverre is de minister van mening dat er eigen generatieve AI ontwikkeld moet worden voor zowel het hoger, voortgezet en funderend onderwijs? Klopt het dat de ontwikkelingen in het hoger onderwijs verder zijn dan in het funderend onderwijs, en wat vinden de bewindspersonen daarvan? In hoeverre gaan zij ophalen hoe deze ontwikkelingen er in andere lidstaten voor staan en of er mogelijkheden tot samenwerking bestaan?

Samenwerken op Europees niveau is belangrijk om digitale autonomie van het onderwijs op het gebied van AI te versterken en daarmee strategische afhankelijkheden af te bouwen. Ik ben bereid het belang van dit thema bij de informele Raad in te brengen, en neem ook al concrete stappen. Zo werk ik met een groep lidstaten aan het oprichten van een Europees Digitaal Infrastructuur Consortium (EDU-EDIC) ter versterking van Europese samenwerking op het versterken van digitale autonomie in het onderwijs. Dit consortium wordt onder leiding van Nederland opgericht. Hierbij wordt nadrukkelijk bekeken hoe samengewerkt kan worden om lessen te trekken uit effectieve projecten en na te gaan hoe deze opgeschaald kunnen worden.

Wij zijn van mening dat docenten, leerlingen en studenten AI op een verantwoorde manier moeten kunnen gebruiken, gebaseerd op publieke waarden als autonomie, transparantie, privacy en veiligheid. Om dit mogelijk te maken, loopt in het vervolgonderwijs een grootschalige pilot voor het gebruik van een publieke AI-voorziening, waarmee studenten en docenten op een veilige en verantwoorde manier AI in kunnen zetten. Data en zeggenschap blijven bij de onderwijsinstellingen zelf. Vanaf 1 januari 2027 is dit een dienst van SURF en wordt de voorziening stapsgewijs beschikbaar voor alle instellingen in het vervolgonderwijs.

Ook stelt het kabinet vanaf 2027 middelen beschikbaar voor de ontwikkeling en het beheer van een publieke AI-voorziening voor het funderend onderwijs. In 2027 gaat het om € 10,7 miljoen en structureel om € 7,4 miljoen. In het regieplan digitalisering funderend onderwijs werken we uit welke kaders en ondersteuning nodig zijn voor een veilige inzet van AI en de professionalisering van leraren en ander onderwijspersoneel.

Wij zien dat er verschillen zijn tussen sectoren, maar dat er zoveel als mogelijk sectoroverstijgend gewerkt wordt om gezamenlijk de digitale onderwijsinfrastructuur van het onderwijs verder te ontwikkelen, zoals ook beschreven in de Kamerbrief digitale autonomie in het onderwijs.[13] Wij faciliteren het gesprek over sectoroverstijgende samenwerking in de informatiekamer, waarin alle onderwijssectoren vertegenwoordigd zijn.

Een pijler binnen de EDU-EDIC voor digitale autonomie, is de samenwerking op het gebied van digitale infrastructuur, waarvan AI-infrastructuur een belangrijke is. SURF en Kennisnet werken ook al actief samen met Europese partnerorganisaties, bijvoorbeeld door kennis en open-source voorzieningen te delen. Via deze wegen zijn wij op de hoogte van ontwikkelingen in andere landen.

Inbreng van de leden van de BBB-fractie

Basisvaardigheden

De leden van de BBB-fractie vragen de minister welke concrete lessen Nederland wil trekken uit de landen die de neergaande trend in basisvaardigheden wel hebben weten te keren, zoals Ierland en het Verenigd Koninkrijk. Kan de minister aangeven welke maatregelen in deze landen aantoonbaar succesvol zijn gebleken en welke daarvan mogelijk toepasbaar zijn binnen het Nederlandse onderwijs?

Het kabinet kijkt met belangstelling naar landen die consequent goed presteren op de basisvaardigheden of een neergaande trend hebben kunnen keren. Ierland en het Verenigd Koninkrijk gelden als goede voorbeelden met hun langdurige en consistente aanpakken op het gebied van *evidence-informed* werken en taalonderwijs. Het is wel belangrijk om te erkennen dat maatregelen uit één land niet per definitie succesvol zouden zijn in Nederland. De context is heel belangrijk en er zijn grote verschillen tussen onderwijsstelsels.

[13] Kamerstukken II, 2025/26, 32 034, nr. 83.

EU-Onderwijspakket

De leden van de BBB-fractie lezen ook dat de Europese Commissie later dit jaar met een onderwijspakket zal komen waarin eveneens maatregelen rond basisvaardigheden worden aangekondigd. Deze leden vinden dat onderwijs primair een nationale bevoegdheid moet blijven. Kan de minister toezeggen zich er tijdens de Raad voor in te zetten dat eventuele Europese initiatieven ondersteunend zijn aan nationaal beleid en niet leiden tot extra administratieve lasten of nieuwe verplichtingen voor scholen?

Het kabinet deelt de mening van de leden van de BBB-fractie dat Europese initiatieven ondersteunend moeten zijn aan nationaal beleid en niet mogen leiden tot extra administratieve lasten of nieuwe verplichtingen voor scholen. Hier zal ook op worden ingezet tijdens de informele Raad. Gegeven de nationale bevoegdheid voor onderwijsstelsels zal de Europese Commissie geen verplichtingen aan scholen mogen opleggen voor wat betreft de inhoud en vorm van hun onderwijs.

Skills

De leden van de BBB-fractie lezen daarnaast dat tijdens de Raad gesproken zal worden over zogenoemde 'skills intelligence' en het beter in kaart brengen van toekomstige vaardigheden op de arbeidsmarkt. Deze leden onderschrijven het belang van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, maar vragen hoe wordt voorkomen dat er een te eenzijdige focus ontstaat op theoretische of hoogopgeleide beroepen. Op welke wijze brengt Nederland tijdens de Raad het belang van vakmanschap, technische beroepen, agrarische opleidingen en het middelbaar beroepsonderwijs onder de aandacht?

Het kabinet streeft, ook in de Europese context, naar een gelijkwaardige behandeling tussen theoretische beroepen en meer praktisch gerichte beroepen, evenals voor het mbo ten opzichte van het hbo en wo. Deze ambitie is ook in afgelopen Raadsbijeenkomsten in de OJCS-formatie regelmatig uitgesproken. Dit doen wij onder meer door te pleiten voor gelijkwaardig taalgebruik, het duidelijk meenemen van het mbo in het Erasmus+-programma en een duidelijke positie voor het mbo in de governance-structuur van de Europese Onderwijsruimte. Ook in de context van 'skills intelligence' vragen wij aandacht voor de bovengenoemde sectoren en voor meer praktische vaardigheden, waarvoor zowel in Nederland als breder in de EU grote tekorten gelden.

Verder vragen de leden van de BBB-fractie hoe binnen Europese samenwerking rekening wordt gehouden met regionale verschillen op de arbeidsmarkt. Tekorten in krimpregio's en landelijke gebieden verschillen immers vaak sterk van die in stedelijke regio's. Is de minister bereid tijdens de Raad aandacht te vragen voor deze regionale component?

Wij onderschrijven dit punt van de BBB-fractie, arbeidsmarkt- of vaardighedentekorten in de hele EU kunnen sterk verschillen per regio. Binnen verschillende initiatieven, zoals het eerder genoemde ESIO, wordt informatie hierover dan ook op verschillende geografische niveaus verzameld en geanalyseerd. Ook CEDEFOP, het Europees centrum voor de ontwikkeling van het

beroepsonderwijs, besteedt aandacht aan het uitsplitsen van tekorten naar Europese regio's. Wij zullen waar mogelijk aandacht hiervoor vragen in Europees verband.

Verbod mobiele telefoons op school

Ten slotte lezen de leden van de BBB-fractie dat Nederland ervaringen wil delen met betrekking tot sociale media en het gebruik van mobiele telefoons op school. Kan de minister aangeven welke eerste resultaten zichtbaar zijn van het aangescherpte beleid op dit terrein en in hoeverre deze ervaringen worden gedeeld met andere lidstaten?

In het Coalitieakkoord hebben wij een aantal ambities geformuleerd als het gaat om het beschermen van kinderen online. Daar horen maatregelen rondom sociale media en mobiele telefoons ook bij. Wat betreft de huidige afspraak rondom mobiele telefoons op school laat de meest recente monitoring (2025) zien dat die goed werkt en dat het daadwerkelijk bijdraagt aan verbeterde concentratie en meer sociaal gedrag. 99% van de scholen in het voortgezet onderwijs hebben een beleid ingericht om het gebruik van mobiele telefoons te beperken. Daarvan heeft ruim 60% een thuis of in de kluis beleid. Zoals in de recent gepubliceerde strategie voor online kinderrechten is het kabinet van plan om samen met de sector de afspraak 'Thuis of in de Kluis' per 1 januari 2027 te laten ingaan.[14] Er is veel uitwisseling met EU-lidstaten over het gebruik van mobiele telefoons op school, mede omdat veel andere landen hun beleid hebben aangescherpt of van plan zijn dit te doen.

[14] Kabinet presenteert strategie om kinderen online te beschermen | Rijksoverheid.nl